

«Τα λόγια και τα χρόνια»

(μικρή αναφορά)

Ο άνθρωπος είναι τα συναισθήματα του. Οι πόθοι του, το δράμα τα αδιέξοδα του. Το όραμα της δικαίωσης, της πραγμάτωσης. Αναφέρομαι στον ποιητή Μάνο Ελευθερίου, και ειδικά στο ποίημα του «τα λόγια και τα χρόνια».

*Τα λόγια και τα χρόνια τα χαμένα
και τους καημούς που σκέπασε καπνός
η ξενιτιά τα βρήκε αδελφωμένα
Κι οι ξαφνικές χαρές που ήρθαν για μένα
ήταν σε δάσος μαύρο κεραυνός
κι οι λογισμοί που μπόρεσα για σένα*

Είναι βαθύτατα πηγαίο, χρησιμοποιεί καίριες καθημερινές φράσεις «μαχαιριές» που η δεινότητα του στην χρήση του λόγου του επιτρέπει αναπάντεχες συναρμογές, σε κρατάει από το χέρι χωρίς ανάσα.

Η ιστορική διάσταση του θέματος (η ακούσια ή εκούσια εξορία, η στέρηση του κοινωνικού/προσωπικού τόπου) συνεχώς υπονοείται, είναι συμβατή βεβαίως με το πέπλο σιωπής που σκέπασε την Ελλάδα την περίοδο της προσμονής.

*κι όλο θαρρώ πως έρχονται τ' αηδόνια
με τα χαμένα λόγια και τα χρόνια*

Είναι από τις περιπτώσεις που η αισθημα-τική ταύτιση με το δημιουργήμα, η μουσική/ποιητική πρόσληψη των στίχων, με την ακαριαία γραφή του Μάνου Ελευθερίου, διανθισμένη με την στιβαρή μουσική μεταποίηση του Γιάννη Μαρκόπουλου, ανάγουν το προσωπικό σε «γενικό».

Και έτσι δίνουν την οικουμενικότητα σε μία προσωπική εμπειρία. Ο καθένας μας γίνεται μύστης του οράματος, του απραγματοποίητου, του πόνου αλλά και της ηδονής της προσμονής. Το εγώ γίνεται εμείς.

*Η μοίρα κι ο καιρός το 'χαν ορίσει
στον κόσμο αυτό να ρίξω πετονιά
κι η νύχτα χίλια χρόνια να γυρίσει*

Σε ελάχιστες λέξεις, επαναλαμβάνω με υψηλή ικανότητα σύνθεσης ετερόκλητων λέξεων, και με τις ανατριχιαστικές μουσικές «κόντρες» του Μαρκόπουλου το έργο αυτό καταξιώνεται σε έργο σταθμό της ελληνικής νεώτερης ιστορίας. Όχι για αυτά που παρήλθαν αλλά για την προοπτική που εξαγγέλουν. Αιτία? Η σπουδαία τέχνη των δύο δημιουργών.

Που φέρνει και ξαναφέρνει στο μυαλό μου την αινιγματική ρήση του Χάιντεγκερ:

«Τέχνη είναι γέννημα και έλευση της αλήθειας»

B.M.